

direction of stable demand. Thus, the most important for the enterprises is solving problems of minimizing costs and risks.

The article is to define the concept essence of “diversification” and “diversification of production”, its objectives, analysis of its types in market conditions. The aim is to explore diversification of production and economic activities of enterprises as a factor of innovation and strategic development, to improve their competitiveness and economic recovery of the agrarian economy.

The article deals with the concept essence of “diversification” and “product diversification” summarizing views of various scholars on diversification and its types. Basic objectives, advantages and disadvantages of diversification of the company are considered.

Diversification of production and economic activity is a complex of analytical, organizational, regulatory measures aimed at creating, maintaining and expanding economically profitable directions of the company to minimize financial risks. In the competitive environment diversification is one of the factors of survival or reaching competitive advantages and can contribute to successful economic development both at micro and macro levels.

Keywords: diversification, strategy, agricultural enterprises, production, agriculture.

УДК 378: 681.518

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

О.В. Гринчак, кандидат технічних наук

О.Х. Давлетханова, кандидат економічних наук

Б.М. Марін

Уманський національний університет садівництва

У статті розкрито специфіку, особливості впровадження і функціонування дистанційного навчання у вищому навчальному закладі. На основі результатів оцінки впливу елементів дистанційного навчання на навчальний процес сформульовані переваги і недоліки запровадження і використання системи дистанційного навчання MOODLE в університеті.

Ключові слова: *якість освіти, дистанційне навчання, управління навчанням, MOODLE.*

Постановка проблеми. Центральною проблемою реформування освіти в країні на сьогодні є підвищення її якості, яка розглядається в першу чергу як якість потенціалу досягнення цілі освіти і процесу формування професіоналізму, та якість самого результату освітньої діяльності навчального закладу.

Індикаторами якості потенціалу є якість мети освіти, освітнього стандарту, освітньої програми, матеріально-технічної бази освітнього процесу, викладацького складу, учнів, інформаційно-методичної бази; а процесу формування професіоналізму – якість технології освіти, контролю освітнього процесу, мотивації викладацького складу на творчість та ефективність педагогічної роботи, ставлення учнів до освіти, інтенсивність освітнього процесу, управління освітою, методів презентації навчальних досягнень.

Одним із найбільш дієвих засобів переходу до нового, більш високого рівня якості освіти є дистанційне навчання (ДН) – сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій

(ІКТ) – , яке набуває в світі дедалі більшого поширення.

Популярність ДН пояснюється переходом людства до економіки знань – економіки, в котрій більшу частину валового внутрішнього продукту забезпечено діяльністю з виробництва, обробки, зберігання і розповсюдження інформації і знань, а значить необхідністю розробки таких технологій отримання нових відомостей і навичок, що забезпечують якість, швидкість та масовість навчання. Все більше університетів застосовують елементи дистанційної освіти, Інтернет, комп'ютерні мультимедіа та багато інших інформаційних засобів для побудови власних технологій навчання. Певну роль у розвитку цієї тенденції відіграло також те, що міністерство освіти і науки України разом з Українським центром дистанційної освіти Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут" – координуючою організацією у сфері дистанційного навчання – розроблено Концепцію розвитку системи дистанційного навчання в Україні [1].

Все це, а також швидка зміна політико-економічного та освітнього стану, в якому перебуває наша країна, розвиток і більша доступність інформаційних технологій навчання, обумовлює необхідність і практичну значимість детального і глибокого вивчення можливостей дистанційної навчання, варіантів його ефективного впровадження у навчальний процес у відповідності з позитивним досвідом інших країн, що визначає актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання запровадження дистанційного навчання, його актуальність та принципи створення і функціонування є предметом дискусії як вітчизняних дослідників [2-6], так і науковців інших країн [7-9]. Серед наукових публікацій щодо реалізації інноваційних підходів до організації освітнього процесу у вітчизняних вищих навчальних закладах слід відзначити праці О. Анісімова [2], І. Кулаги, О. Ткаченка [3], Н. Калиненко [4], А. Нелєпової [5], які акцентують увагу на, по-перше, інноваційному характері сучасної діяльності викладача, орієнтованої на перехід до управління індивідуальною і груповою роботою студентів, організації їхньої самостійної роботи та, по-друге, у доповнення до знань предмета, методики проведення аудиторних форм занять виникнення потреби у знаннях групової динаміки, володінні прийомами проблемного викладення змісту, засвоєння методик активного і розвиваючого навчання у віртуальному середовищі.

Метою статті є розкриття поняття дистанційного навчання, визначення ролі та ефекту від впровадження елементів дистанційного навчання в навчальний процес вищого навчального закладу.

Методика дослідження. Методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення проблеми. У ході дослідження використовувалися методи системного аналізу, деталізації та синтезу. Інформаційною базою дослідження є дані анкетування та обстеження викладачів і студентів Уманського НУС.

Результати досліджень. Сьогодні ще не має одностайності серед науковців щодо визначення поняття «дистанційне навчання». Зустрічаються такі варіанти як «дистантна освіта» (distant education), «дистантне навчання» (distant learning). Деякі зарубіжні дослідники, відводячи особливу роль телекомунікаціям в організації дистанційного навчання, визначають його як теленавчання (teletraining). Однак у науковому обігу часто вживається термін «дистанційне навчання» [10].

Сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації іноді ефективніше, ніж традиційні засоби навчання. Експериментально підтверджено, що якість і структура навчальних курсів, так само як і якість викладання при дистанційному навчанні, часто набагато краща, ніж при традиційних формах навчання. Нові електронні технології, такі як інтерактивні диски, електронні дошки оголошень, мультимедійний гіпертекст, доступні через глобальну мережу Інтернет, не тільки можуть забезпечити активне залучення студента в навчальний процес, а й дозволяють керувати цим процесом на відміну від більшості традиційних навчальних середовищ. Інтеграція звуку, рухомого зображення і тексту створює нове, надзвичайно багате за своїми можливостями навчальне середовище, з розвитком якого збільшиться і ступінь залучення студента в процес навчання. Інтерактивні можливості програм і систем доставки інформації, що використовуються в системі дистанційного навчання (СДО), дозволяють налагодити і навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, які не можливі в більшості традиційних систем навчання [11].

Основні принципи дистанційного навчання – це встановлення інтерактивного спілкування між студентом та викладачем без забезпечення їх безпосередньої зустрічі і самостійне освоєння певного масиву знань і навичок за обраним курсом при використанні певних інформаційних технологій [10].

Головною проблемою розвитку дистанційного навчання є створення нових методів і технологій навчання, що відповідають телекомунікаційному середовищу спілкування. На зміну колишньої моделі навчання має прийти нова модель, заснована на таких положеннях: в центрі технології навчання – студент; суть технології – розвиток здатності до самонавчання; студенти грають активну роль в навчанні; в основі навчальної діяльності – співробітництво [12].

Основними характерними рисами дистанційного навчання відповідно до згадуваної Концепції розвитку дистанційної освіти [1] є:

- гнучкість – учні, студенти, слухачі, що одержують дистанційну освіту, в основному не відвідують регулярних занять, а навчаються у зручний для себе час та у зручному місці;

- модульність – в основу програми дистанційної освіти покладається модульний принцип; кожний окремих курс створює цілісне уявлення про окрему предметну область, що дозволяє з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, що відповідає індивідуальним чи груповим потребам;

- паралельність – навчання здійснюється одночасно з професійною діяльністю (або з навчанням за іншим напрямком), тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності;

- велика аудиторія – одночасне звернення до багатьох джерел навчальної інформації великої кількості учнів, студентів та слухачів, спілкування за допомогою телекомунікаційного зв'язку студентів між собою та з викладачами;

- економічність – ефективне використання навчальних площ та технічних засобів, концентроване і уніфіковане представлення інформації, використання і розвиток комп'ютерного моделювання повинні призвести до

зниження витрат на підготовку фахівців;

– соціальна рівність – рівні можливості одержання освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я і соціального статусу.

При виборі системи дистанційної освіти та управління дистанційним навчанням було виявлено, що сьогодні широко застосовуються досить велика їх кількість як з відкритим кодом (умовно безкоштовних), так і платних, орієнтованих як на загальні освітні потреби, так і вузькоспеціалізованих:

ATutor	модульна система дистанційним керуванням навчанням з відкритим кодом. Система розроблена із врахуванням доступності та можливістю адаптації за бажанням користувача. Щодо операційної системи сервера, обмежень немає – система є кросплатформеною
Claroline	платформа дистанційного навчання та електронної діяльності з відкритим кодом. Сумісна з основними операційними системами. Забезпечує інтуїтивно простий інтерфейс для адміністрування. В основу організації Claroline LMS покладено концепцію просторів, пов'язаних з курсом чи педагогічною діяльністю
Live@EDU	система дистанційного навчання, виконана з використанням технології Active Server Pages на платформі Microsoft
eFront	новим поколінням систем електронного навчання, яка об'єднує в собі функції системи управління навчанням та системи створення та управління навчальних матеріалів. Використовується для організації навчального процесу у навчальних закладах, а також для підвищення кваліфікації, атестації та відбору працівників у різномасштабних організаціях. Система побудована на трьох типах користувачів – Адміністратор, Викладач та Студент
MOODLE	пакет модульного програмного забезпечення з відкритим кодом, призначений для створення курсів дистанційного навчання та web-сайтів. Ця програма управління дистанційним навчанням орієнтована на взаємодію між викладачем та студентом, також використовується для підтримки очних курсів. Може бути встановленим на будь-який комп'ютер, який підтримує PHP та роботу із СУБД MySQL, PostgreSQL, Microsoft SQL Server; програмне забезпечення є кросплатформеним
SharePoint	система дистанційного навчання, розроблена на потужній багатофункціональній платформі MS Office SharePoint Server. Є комплексним рішенням, яке об'єднує всіх користувачів (викладачі, студенти, адміністратори тощо) у єдиний інформаційно-навчальний простір та забезпечує інструментарій для спільної роботи. Система є платною. Використовується не лише навчальними закладами та центрами навчання, а й підприємствами, організаціями, державними структурами

В результаті проведеного аналізу для впровадження в навчальний процес

Уманського НУС була обрана навчальна система MOODLE, на яку покладено функції:

- інструменту внутрішніх навчальних комунікацій;
- сукупності технологій і практичних рішень для навчального процесу, що здатна еволюціонувати разом із навчальним закладом;
- комфортного середовище взаємодії студента із викладачем, однокурсниками, друзями;
- інформаційної площадки для отримання актуальної інформації про успішність і поточний розвиток навчального процесу;
- можливості розширення видів освітніх послуг.

Основою проекту є п'ять принципів, які об'єднані спільною назвою "соціальний конструктивізм":

- в сучасному навчальному середовищі ми всі одночасно є потенційними вчителями та учнями;
- ми успішні в навчанні, особливо тоді, коли намагаємось створити щось чи пояснювати щось людям;
- великий внесок в навчання роблять спостереження за роботою наших колег;
- розуміння інших дає змогу вивчити їх більш індивідуально;
- навчальне середовище повинне бути гнучким, забезпечувати учасникам навчального процесу простий інструмент для реалізації їхніх навчальних потреб.

Впровадження MOODLE в навчальний процес університету розкриває такі можливості:

для студента	для викладача
<ul style="list-style-type: none"> – навчання за допомогою спілкування у звичному та приємному "мережевому середовищі", що призводить до більш ефективного засвоєння матеріалу; – доступність навчальних матеріалів та засобів для спілкування і тестування «24/7»; – навчання в індивідуальному темпі. Можливість самостійного планування часу, місця і тривалості вивчення навчального матеріалу; – наявність засобів для групової роботи, можливість організації спілкування із однокурсниками щодо вивчення дисципліни; – можливість перегляду результатів вивчення дисципліни в цілому та кожного його окремого елемента; – можливість спілкування з викладачем через особисті повідомлення, форум, чат; – можливість збереження файлів з недовиконаними завданнями; – використання нагадувань про події у навчальному курсі; – комфортні умови для творчого самовираження. 	<ul style="list-style-type: none"> – можливість розробки авторських електронних курсів; – швидка модифікація навчальних матеріалів; – ефективна реалізація зворотного зв'язку; – автоматизація процесу перевірки знань і формування звітів щодо вивчення студентами навчального курсу; – можливість аналізу складності навчального матеріалу для студентів; – можливість використовувати різноманітні сторонні програмні засоби в навчальному процесі; – можливість значно збільшити мотивацію студентів до вивчення дисципліни; – можливість значно розширити час спілкування із студентською аудиторією.

Показниками якості впровадження та застосування дистанційного навчання та його ефективності є [13]: результативність (ступінь засвоєності знань, можливість застосовувати накопичені знання на практиці, успішність, індивідуальний процес навчання, гнучкі консультації); доступність; ресурсомісткість; оперативність; комплексне програмне забезпечення; провідні освітні технології; демократичний зв'язок "викладач-студент".

З метою оцінки впливу елементів дистанційного навчання на навчальний процес проводилося спостереження викладачів за процесом накопичення знань і навичок у студентів, які користувались системою MOODLE, та тими, які в силу різних причин нею не користувались.

В результаті досліджень, які стосувались запровадження і використання системи ДН MOODLE в 2015 р., встановлено:

1. Застосування системи ДН надає студентам більше свободи у вивченні матеріалів навчальних дисциплін.

Зараз в силу різних причин значна частина студентів переходить на індивідуальну форму навчання. При цьому бібліотека Уманського НУС далеко не завжди може забезпечити їх дорогими, якісними та сучасними підручниками. Це спричинено як економічними труднощами, так і (часто) відсутністю на ринку потрібних посібників.

В цих умовах основним джерелом інформації для студента стає Інтернет, який сам по собі не є навчальним середовищем, і часто надає неперевірену, неякісну, застарілу і невірну інформацію. У більшості випадків лише відібрана фахівцем інформація мережі може приносити користь.

Тому проблема може бути вирішена за умов наявності спеціально організованого для потреб студента та університету навчального середовища, яким у нашому випадку виступала система MOODLE.

Цілодобова доступність навчальних матеріалів і можливість виконувати лабораторні і практичні роботи у зручний час високо оцінюється студентами. Майже 87% опитаних нами визнали таку можливість беззаперечно суттєвою.

2. ДН надає можливість регулювати індивідуальний темп вивчення дисципліни, відкладаючи освоєння матеріалів та виконання завдань на періоди, коли це дозволяють робити інші, більш невідкладні справи, або прискорюючи процес навчання, виконуючи завдання наперед. Це є важливим для 73% студентів.

3. Набуття студентами таких якостей, як самостійність, мобільність і відповідальність. В умовах, коли студенту надаються всі необхідні матеріали, завдання, можливість у будь-який час задати питання викладачу або отримати підказку чи консультацію, у нього виникає не потенційна, а реальна можливість самостійно освоювати навчальний матеріал. При цьому він не залежить від впливу інших учасників навчального процесу щодо глибини і швидкості освоєння матеріалів. чого неможливо уникнути в умовах навчання групою. Ця опція є суттєвою для 69% студентів.

4. Набуття навчальною системою ефекту емерджентності, коли у неї виникають нові, непередбачені властивості. Це досягається через спілкування студентів між собою в рамках системи MOODLE, коли незрозумілі поняття роз'яснюються не викладачем, а самими студентами. Цьому служать закладені в MOODLE такі функціонали, як форуми, чати,

Wiki, глосарії. При цьому викладач у більшості випадків може втручатись у хід обговорення та викладення матеріалів учасниками навчального процесу. Це вважали за важливе 58% студентів.

5. Основною проблемою впровадження ДН MOODLE в навчальний процес університету є відсутність мотивації професорсько-викладацького складу до використання системи в процесі викладання дисциплін, яка носить психологічний характер, потребує підвищення кваліфікаційного рівня використання інформаційних технологій та пояснюється часовим завантаженням.

Ефект від правильного застосування інформаційних технологій в навчанні виникає через:

- значне урізноманітнення навчальних інструментів. Так, у системі MOODLE, крім традиційних лекцій, семінарів та лабораторних завдань можна організувати різноманітні обговорення (форум, чат), проводити анкетування, опитування, тестування), організовувати глосарії, вікі (розгорнуті пояснення термінів і понять за принципом електронної енциклопедії – вікіпедії), створювати навчальні бази даних для накопичення різних матеріалів для проведення занять та проведення досліджень, створювати невеликі брошури (інструмент Книга), гіперпосилання, Веб-сторінки, папки з файлами тощо. Навіть традиційну лекцію можна налаштувати в MOODLE на примусове повторне вивчення студентами матеріалу, якщо вони не освоїли попередні питання лекції;

- різке зменшення витрат на друкування методичних матеріалів у достатній кількості. Цей ефект посилюється ще й через те, що у більшості випадків ці матеріали швидко застарівають і їх необхідно оновлювати і передруковувати мало не щорічно;

- можливості постійного внесення викладачами оновлень і правок у матеріали навчальних курсів, що відразу стає доступним для всіх студентів;

- організацію індивідуальної роботи зі студентами шляхом надання їм додаткових консультацій, видачі особливих завдань, залучення до наукової роботи тощо;

- при переході до повноцінного ДН (після сертифікації спеціальностей для дистанційної освіти у відповідності з чинним законодавством) з'являється можливість додаткового залучення тих категорій громадян, які раніше були позбавлені можливості навчатись в університеті (інвалідів, осіб, зайнятих на виробництві, людей похилого віку тощо). Особливо цінною є можливість навчання іноземців без необхідності їх приїзду в Україну, а також заміни малоефективної заочної форми навчання дистанційною.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що, незважаючи на проблеми і труднощі впровадження інформаційних технологій у навчальний процес вищого навчального закладу, розвиток нових технологій навчання відіграє вирішальну роль у досягненні цілі освіти – формування сучасного громадянського суспільства.

Література

7. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена Постановою МОН України від 20 грудня 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.

8. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle /

А. М. Анисимов. – Харьков : ХНАГХ, 2008. – 275 с.

9. Кулага І. Реалізація інноваційних підходів до організації освітнього процесу: досвід інституту бізнес-освіти / І. Кулага, О. Ткаченко // Інновації в бізнес-освіті: зб. матеріалів І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 27 березня 2015 р., м. Київ / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К. : КНЕУ. – 2015. – С. 164-171.

10. Калиненко Н.А. Опыт создания дистанционных курсов в Восточнoукраинском национальном университете им. В. Даля [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dist.knteu.kiev.ua/files/metod4.pdf>.

11. Нелєпова А. В. Стан розвитку дистанційного навчання в розрізі вищих аграрних навчальних закладів / А. В. Нелєпова // Науковий вісник НУБіПУ. - 2011. – Вип. 159. – Ч.1. – С. 430-436.

12. Інформаційна система дистанційної освіти Moodle 2.x: Навч. пос. / О. В. Гринчак, М. В. Гринчак, О. Х. Давлетханова, М. А. Кислиця, С. М Концеба, Б. М. Марін, Я. Л. Миколайчук, Л. В. Михайлишина, Г. Ю. Родащук, О. С. Сольський О. М. Анісімов,. – Умань: Ред.-вид. відділ Уманського НУС, 2015. – 440 с.

13. Clark R., Mayer R. eLearning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning. – 4rd Edition. – San Francisco: Pfeiffer, 2015. – 508 p.

14. Arshavskiy M. Instructional Design for ELearning: Essential guide to creating successful eLearning courses. – Copyright Material, 2013. – 207 p.

15. Vai M., Sosulski K. Essentials of Online Course Design: A Standards-Based Guide (Essentials of Online Learning). – New York: Routledge, 2011. – 202 p.

16. Гозман Л. Я. Дистанционное обучение на пороге XXI века / Л. Я. Гозман, Е. Б. Шестопал. – Ростов-н/Д. : Мысль, 1999. – 368 с.

17. Ибрагимов И. М. Информационные технологии и средства дистанционного обучения: учеб. пособие для студ. вузов. / И. М. Ибрагимов – М. : Академия, 2005. – 336 с.

18. Слостенин В. А. Педагогика: учеб. пособие для студ. пед. учеб. завед. / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, А. И. Мищенко, Е. Н. Шиянов. – М. : Школьная Пресса, 2002. – 512 с.

19. Веремчук А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання у ВНЗ / Алла Веремчук // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – №7. – 2013. – С. 319-325.

References

7. Kontseptsiiia rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini. [The concept of distance learning in Ukraine]. (2000). <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html> [in Ukraine].

8. Anisimov, A.M. (2008). Rabota v systeme dystantsyonnoho obuchenya Moodle [Working on the system of distance learning Moodle]. Kharkov : KhNAHKh. [in Ukraine].

9. Kulaha, I., & Tkachenko, O. (2015). Realizatsiia innovatsiinykh pidkhodiv do orhanizatsii osvitnoho protsesu: dosvid instytutu biznes-osvity [Implementation Of Innovative Approaches To The Education Process: Experience Of The Institute Of Business Education]. Innovatsii v biznes-osviti. (pp. 164-171). Kyiv : KNEU [in Ukraine].

10. Kalynenko, N.A., Opyt sozdaniya dystantsyonnykh kursov v

Vostochnoukrajnskom natsyonalnom unyversytete im. V. Dalia [The experience of creating distance learning courses in the East Ukrainian National University]. <http://dist.knteu.kiev.ua/files/metod4.pdf> [in Ukraine].

11. Nieliepova, A.V. (2011). Stan rozvytku dystantsiinoho navchannia v rozrizi vyshchykh ahrarnykh navchalnykh zakladiv [Condition of distance learning in the context of higher agricultural education]. Naukovyi visnyk NUBiPU. (Vol. 159-1), (pp. 430-436) [in Ukraine].

12. Hrynychak, O.V., Hrynychak, M.V., Davletkhanova, O. Kh., Kyslytsia, M.A., Kontseba, S.M., Marin, B.M., Mykolaichuk, Ya.L., Mykhailyshyna, L.V., Rodashchuk, H.Yu., Solskyi, O.S., & Anisimov, O.M. (2015). Informatsiina systema dystantsiinoi osvity Moodle 2.x [The information system of distance learning Moodle 2.x]. Uman: Red.-vyd. viddil UNUS [in Ukraine].

13. Clark, R., & Mayer, R. (2015). eLearning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning. – 4rd Edition. – San Francisco : Pfeiffer.

14. Arshavskiy, M. (2013). Instructional Design for ELearning: Essential guide to creating successful eLearning courses. Copyright Material.

15. Vai, M., & Sosulski, K. (2011). Essentials of Online Course Design: A Standards-Based Guide (Essentials of Online Learning). New York : Routledge.

16. Hozman, L.Ya., & Shestopal, E.B. (1999). Dystantsyonnoe obuchenye na porohe XXI veka [Distance learning on the threshold of the XXI century]. Rostov-na-Donu : Mysl [in Russia].

17. Ybrahymov, Y.M. (2005). Informatsionnye tekhnolohii i sredstva dystantsionnoho obucheniya [Information technology and distance learning tools]. Moscow : Akademyia [in Russia].

18. Slastenyin, V.A., Ysaev, Y.F., Myshchenko, A.Y., & Shyianov, E. N. (2002). Pedahohyka [Pedagogics]. Moscow : Shkolnaia Pressa [in Russia].

19. Veremchuk, A. (2013). Problemy i perspektyvy dystantsiinoho navchannia u VNZ [Problems and prospects of distance learning in universities]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia. (Vol.7), (pp. 319-325) [in Ukraine].

Одержано 12.11.2015

Аннотация

Гринчак А.В., Давлетханова Е.Х., Марин Б.Н.

Информационные технологии в образовательном процессе как инструмент повышения качества образования

Повышение качества образования является центральной проблемой образовательных реформ в Украине. Дистанционное образование это один из наиболее эффективных инструментов перехода к новому более высокому уровню качества образования. Это одно из мощных средств для достижения экономики знаний – характерной черты современной науки. Производство информации и знаний, переработка, хранение и распространение обеспечивают большую часть валового внутреннего продукта в экономике. Ведущая роль в этом процессе принадлежит электронному обучению на основе информационных технологий.

В развитых странах e-Learning, кроме вузов, проникло во все сферы и уровни образования – от средней школы до корпоративного и прочего последипломного обучения.

Украинский рынок компонентов e-Learning развивается быстрыми темпами. Все больше и больше университетов используют элементы дистанционного обучения, интернет, мультимедиа и много других информационных технологий в образовании. В

Украине была принята национальная концепция развития системы дистанционного образования.

В статье рассмотрен анализ категорий дистанционного образования, дистанционного обучения. Показаны преимущества e-Learning в сравнении с традиционными формами обучения.

Большинство студентов Уманского национального университета садоводства (УНУС) имеют персональные компьютеры с доступом Интернет. Также они могут использовать сети в интернет-кафе и лабораториях университета. Это создает предпосылки для применения ИТ в образовательном процессе УНУС.

Университетом для организации дистанционного образования выбрана информационная система MOODLE, поскольку (1) она бесплатна и (2) используется во многих университетах и колледжах мира. Функциональные возможности платформы соответствуют пяти принципам социального конструктивизма. В УНУС используется версия 2.3.9 системы MOODLE.

Преподавателями кафедры экономической кибернетики и информационных систем разработаны и внедрены 21 электронный курс. Ними был проведен специальный учебный курс MOODLE для 60 преподавателей других кафедр. В процессе обучения большинство из них также разработали свои электронные курсы.

Авторами систематизированы преимущества дистанционного обучения. Главное из них: разнообразие учебных инструментов; значительное снижение затрат на распечатку, улучшение и актуализация учебных материалов; индивидуальный подход к каждому студенту; возможность расширения круга потенциальных студентов (военнослужащих, инвалидов, молодых мам и т.д.).

Ключевые слова: качество образования, дистанционное обучение, управление обучением, MOODLE.

Annotation

Grinchak O.V., Davletkhanova O.Kh., Marin B.M.

Information technologies implementation in teaching process as means of education quality increasing

Increasing of education quality is the central problem of educational reforms in Ukraine. Distant education is one of most effective tools of transition to the new higher level of education quality. It is one of the powerful means to reach knowledge economy – the characteristic feature of humanities' contemporaneity. Activities in information and knowledge production, processing, storage and spreading provide most of gross domestic product in this economy. Leading role in this process belongs to the eLearning based on information technology.

In developed countries, e-Learning, except for universities, penetrated into all areas and levels of education - from secondary school to corporate and other postgraduate teaching.

Ukrainian market of e-Learning components is growing fast as well. More and more universities use elements of distant education, Internet, intranet, computer multimedia and many other information tool building their own teaching technologies. In Ukraine was adopted national conception of distant education system development.

Article provides analysis of some terms connected with new teaching tools: distant education, distant learning. It shows advantages of electronic teaching over traditional forms of education.

Overwhelming majority of Uman National University of Horticulture (UNUH) students have personal computers connected with Internet in their homes or dormitory rooms on constant basics. The rest can use The Net in Internet cafes and laboratories of university. It creates the prerequisites for IT application in UNUH educational process.

University chosen Information system MOODLE for distant education organization in UNUH because (1) it is free of charge and (2) many universities and colleges in the world use this system. It has functionality in accordance with famous five principles of social constructivism. Now UNUH use version 2.3.9 of MOODLE system.

Faculty members of the department of economic cybernetics and information systems developed and implemented 21 electronic courses. They provided special MOODLE training

course for 60 teachers of other departments. Most of them developed their electronic courses as well.

Authors systemize managerial advantages of distant education. Main of them: diversity of teaching tools, significant reduce of printing costs, fast improvement and actualization of teaching materials, individual approach to each student, possibility to include more wide range of potential students (servicemen, disabled people, new mums and dads, prisoners etc.).

Key words: quality of education, distant education, educational management, MOODLE.

УДК 657:339

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВСЬКИХ СТРУКТУРАХ

**Л.А. Панкратова, кандидат економічних наук
Уманський національний університет садівництва**

Проаналізовано та дано оцінку стану наукової проблематики та дискусійних питань, що пов'язані з методологією бухгалтерського обліку факторингових операцій у комерційних банківських структурах. Досліджені сучасні тенденції організації обліку факторингової банківської діяльності та відповідності її міжнародним стандартам обліку.

Ключові слова: банк, облік, дебіторська заборгованість, резерв сумнівного боргу, факторинг, кредитна операція, прострочена заборгованість.

Постановка проблеми. Протягом останніх років банківська система України перетворилася на одну з провідних сфер підприємницької діяльності, яка приносить значний фінансовий зиск. Тому зрозуміло, що більша частина українських комерційних банків звернули увагу на перспективнішу форму роботи з клієнтами – надання їм комплексних банківських послуг. Це пов'язано з тим, що ринок класичних односкладових банківських послуг виявився практично заповненим.

Однією з таких послуг, що потребує вивчення та розвитку на фінансовому ринку України, є факторинг. Актуальність розвитку факторингових відносин в Україні зумовлена станом розрахунків і наявних боргових зобов'язань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Позитивний вплив на обґрунтування організації бухгалтерського обліку факторингових операцій в банках України справили праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених у галузі загальної теорії і практики господарського обліку. Авторами цих досліджень є провідні вітчизняні науковці: А. Герасимович, В. Гриценко, І. Гнуєшева, О. Каціло, Н. Карчова, Л. Кіндрацька, Т. Кривовяз, М. Козакова, О.А. Мазур, А.Сатановська, Ю. Філіпенко і інші.

Метою статті є дослідження наукової проблематики та дискусійних питань пов'язаних з методологією бухгалтерського обліку факторингових операцій у комерційних банківських структурах.

Методика дослідження. Методичною базою дослідження слугували розробки українських науковців, матеріали періодичних видань і нормативно-правові акти з питань обліку факторингових операцій у